

Suomen ylioppilaskuntien liiton lausunto ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen toiminnasta perittävistä maksuista annettujen valtioneuvoston asetusten muuttamisesta

Lausuntopyyntönumeron diaarinumero VN/31464/2023

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksu

Lausuntonne yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksun korottamisesta 45 euroon opintopisteeltä (nykyisin 15 euroa/opintopiste). Jatkossakin korkeakoulu voi päättää myös tätä matalammasta hinnoittelusta tai täysin maksuttomasta tarjonnasta.

SYL pitää avoimen yliopiston opintopistekohtaisen enimmäismaksun nostoa perusteltuna, mutta on huolissaan maksun suuruudesta. Enimmäismaksun kolminkertaistaminen on merkittävä nosto verrattuna esimerkiksi edelliseen kertaan, kun maksua korotettiin 10 eurosta 15 euroon per opintopiste. SYL ehdottaa korotuksen maltillistamista.

On riskinä, että liian korkeiksi kohoavat maksut ohjaavat avointa yliopistoa entistä enemmän kohti liiketoimintaa aiemman yleissivistävän roolin sijasta. Lisäksi SYL haluaa muistuttaa, että maksujen määrittelyssä on erittäin tärkeää huomioida tutkinto-opiskelijat. Monet tutkinto-opiskelijat suorittavat osia tutkintoonsa avoimen yliopiston tarjonnasta, ja heille ei tulisi kertyä maksettavaksi huomattavia summia opinnoistaan uudistuksen myötä.

Lisäajan hakemista ja uudelleenkirjautumista koskevat maksut yliopistoissa

Yliopistojen maksuasetukseen ehdotetaan lisättäväksi opiskeluoikeuteen myönnettävän lisäajan hakemista koskeva 50 euron suuruinen maksu ammattikorkeakouluissa jo perittävää maksua vastaavasti. Lisäksi lukuvuosi-ilmoittautumisen laiminlyönnin jälkeistä ns. uudelleenkirjautumismaksua ehdotetaan korotettavaksi 35 eurosta 50 euroon. Yliopistoja koskevasta asetuksesta ehdotetaan lisäksi poistettavaksi eräät jo vanhentuneeseen lainsäädäntöön liittyneet maksut.

Lausuntonne yliopistojen maksuasetukseen ehdotetuista em. muutoksista.

SYL vastustaa esitetyn lisäaikamaksun asettamista yliopistoihin sekä uudelleenkirjautumismaksun korottamista, sillä pidämme maksujen lisäämistä yliopisto-opiskelijoille perusteettomana.

Lisäaikamaksua perustellaan yliopisto-opiskelijoiden ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden välistä tasa-arvoa lisäävänä toimenpiteenä, sillä tämänkaltainen maksu on jo käytössä ammattikorkeakouluissa. SYLin näkemys on, ettei kahta opiskelijaryhmää tulisi tasa-arvoistaa keskenään heikentämällä toisen ryhmän asemaa. Sen sijaan SYL ehdottaa, että esityksen mukaiset perusteettomat maksut poistetaan myös ammattikorkeakouluista. On lisäksi ongelmallista, ettei esitysluonnoksessa käsitellä lisäaikamaksun käyttöönoton taustoja ja vaikutuksia ammattikorkeakouluissa tai tarjota ehdotetusta toimenpiteestä vaikutusarviota.

SYL on huolissaan lisäaikamaksun asettamisen vaikutuksista yliopistojen läpäisyyn. Lukuvuonna 2014/2015 aloittaneiden yliopisto-opiskelijoiden seitsemän vuoden läpäisyaste on Vipusen tietojen mukaan 55,8 %. SYL on huolissaan, että lisäaikamaksu voi näyttäytyä negatiivisena kannustimena opintojen loppuunsaattamiselle, mikäli opiskelija kohtaa opintojensa aikana vastoinkäymisiä.

SYL pitää perustelua korkeakoulusektorien välisellä yhdenvertaisuudella ontuvana. Yliopisto-opinnot eroavat luonteeltaan ammattikorkeakouluopinnoista merkittävästi, sillä yliopisto-opinnot ovat usein opiskelijan oman suunnittelun ja aikataulutuksen varassa, kun taas ammattikorkeakouluissa opiskelu on yleensä koulumaisempaa. Yliopistossa tavoitetutkintona on tyypillisesti maisterin tutkinto, joten tavoiteaika on pidempi kuin ammattikorkeakouluissa, joissa tavoitteena on yleensä alempi kokeakoulututkinto. Näin ollen yliopisto-opintojen varrelle mahtuu enemmän elämänmuutoksia, kuten vaikkapa perheellistymistä, työllistymistä tai sairastumista, jotka voivat vaikuttaa opintojen etenemiseen ja lisäajan tarpeeseen.

Avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen liittyvät kehittämistarpeet

Muu palautteenne ehdotuksista? Mitä muita kehittämistarpeita näette liittyvän avoimen korkeakoulutuksen tarjontaan ja maksullisuuteen?

SYL on useissa yhteyksissä pitänyt esillä avoimen valintaväylän maksullisuuden ongelmallisuutta. Esityksen mukaisten muutosten mahdollistaessa entistä laajemman skaalan hinnoittelun, täytyy tahtotilana olla se, että opiskelijavalintaväylänä käytettävät avoimen opinnot ovat opiskelijalle maksuttomia. Maksulliseen opiskelijavalintaväylään liittyy huomattava yhdenvertaisuusongelma, ja yliopistojen käytännöt ovat erittäin vaihtelevia tällä hetkellä. Maksuttoman avoimen opiskelijavalintaväylän luominen tulisi ottaa seuraavaksi merkittäväksi tavoitteeksi avoimen yliopiston kehittämisessä.